

ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЕКОНОМІЧНА СФЕРА ДОСЛІДЖЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація:

Статтю присвячено обґрунтуванню основних теоретичних перспектив та тенденцій у вивченні політичної комунікації. Дослідження політичної комунікації зосереджуються на вивченні політичних агентів та медіатизації; зміст політичних меседжів; і вплив масових і цифрових медіа.

Ключові слова: комунікація, політика, ЗМІ, публічна сфера.

Abstract:

The article is devoted to substantiation of the main theoretical perspectives and tendencies in the study of political communication. Research on political communication focuses on the study of political agents and mediatization; content of political messages; and the influence of mass and digital media.

Key words: communication, politics, mass media, public sphere.

Вступ

Концепція політичної комунікації стосується як набору професійних практик, так і теоретичної та наукової дисципліни. У професійній практиці термін «політична комунікація» припускає низку комунікаційних процесів, які отримали такі різноманітні ярлики як: пропаганда, виборчий маркетинг, політичний маркетинг, політична кампанія та політичні зв'язки з громадськістю. Політична комунікація перетворилася на академічну сферу дослідження, яка базується на теоріях і методах з комунікації, політології, соціології, психології, маркетингу, історії, риторики та інших галузей. Отже політична комунікація зосереджується на взаємодії між політичними діячами, ЗМІ та громадянами.

Основна частина

Політична комунікація перейшла до публічної сфери, коли люди, переважно в результаті розширення доступу до інформації, стали залучатися до політичної діяльності. Простого акту голосування вже недостатньо, і виборці стають активними громадянами, які здатні організовуватись і брати участь у політичних справах, розвиваючи таким чином горизонтальну комунікацію між політиками та громадянами тим самим викликаючи акції та протести, які все частіше висвітлюються у ЗМІ.

Нині, як показано на рисунку 1, процес комунікації також йде у висхідному напрямку — від громадської думки до політичної сфери. Таким чином, сфера політичної комунікації стосується конструювання та поширення повідомлень, які потенційно можуть мати прямий або опосередкований вплив на політику. Класично політичні партії є найважливішою політичною організацією в політичній комунікації та процесах формування політики. Комунікаторами повідомлень можуть бути інші організації, такі як аналітичні центри, неурядові організації: церкви, спілки, екологічні та правозахисні організації, або ж інші групи інтересів. Журналісти також є дуже важливими агентами в процесах політичної комунікації.

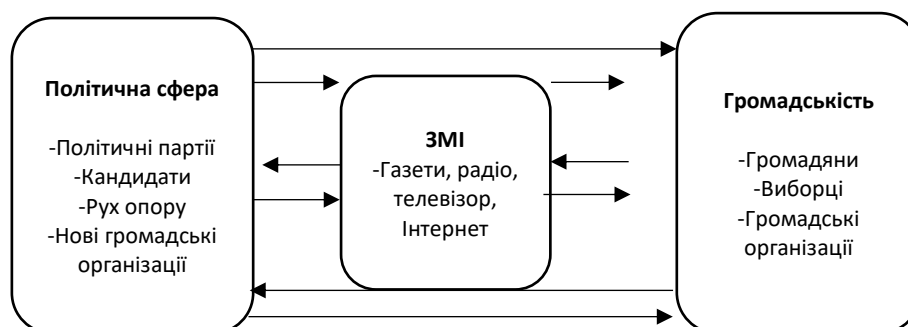

Рисунок 1 – Процес політичної комунікації

Значна частина літератури з політичної комунікації зосереджується на виробничих процесах, тобто на способі, яким генеруються повідомлення політичними діячами та поширюються через традиційні або «нові» ЗМІ.

За Норрісом, можна розглянути три різні етапи комунікації, а саме:

- домодерний (з середини XIX століття до кінця 1950-х років),
- сучасний (з кінця 1980-х)
- постмодерний (з початку 1990-х років).

Якщо в сучасний період політична комунікація переважно відбувалася на телебаченні, то в період постмодерну з'явився Інтернет як новий важіль. Президентська кампанія Обама в 2008 році стала відома як перші інтернет-вибори. Декілька авторів присвятили себе вивченню нових технологій, особливо використання Інтернету не лише політиками, а й новими соціальними рухами та самими ЗМІ, а також дослідженню того, як це вплинуло на політичну поведінку виборців та кандидатів.

Політична комунікація також розглядає роль комунікації в управлінні, включаючи комунікаційну діяльність, яка впливає на діяльність органів виконавчої, законодавчої та судової влади, політичних партій, груп інтересів, комітетів політичних дій та інших учасників політичних процесів. Величезна кількість літератури зосереджується на вивченні політичної комунікації, це можна побачити у створенні класу політичних консультантів, професіоналів соціологічних опитувань, PR і медіа-менеджерів. Також окреслюють термін “spin doctors” – люди, які вміють маніпулювати громадською думкою.

Контент-аналіз повідомлень, вироблених різними політичними агентами та переданих ЗМІ, є класичною галуззю дослідження політичної комунікації. Найбільшими джерелами політичної комунікації є публічні виступи, телевізійна політична реклама, друкована реклама, політичні плакати, теледебати та веб-сайти, особливо під час виборів. Вивчення політичних меседжів є більш плідним у виборчі періоди. Причина цього, безумовно, пов'язана з важливістю у відборі офіційних представників демократії, і занепокоєнням виборців про якість їх закликів. Дослідження відсоткового балансу між партіями у висвітленні новин завжди було в центрі уваги.

Далі слід розглянути позитивні та негативні прояви політичної комунікації, зважаючи на її функціонування в інформаційному суспільстві.

Залежно від спрямованості застосування потенціал Інтернету може використовуватися для підвищення рівня участі в політиці або для тотального контролю з боку держави над своїми громадянами. Розвиток сучасних технологій може бути використано для встановлення своєрідного режиму медіакратії.

Наприклад, дослідник А. Соловйов звертає увагу, що стихійно Інтернет розвивався лише на початковому етапі. Поступово ситуація змінилася, і державні органи в ряді країн стали намагатися контролювати Інтернет-комунікації. І хоча абсолютний контроль за мережею, так само як і її закриття, практично неможливе, усе ж Китай, Північна Корея і ще майже два десятка країн ввели в себе систему непрямого державного контролю над Інтернет-комунікаціями. М. Грачов, узагальнюючи думку сучасних дослідників, застосовує такі поняття, як «медіаімперіалізм», «культурний імперіалізм» і навіть «інформаційно-фінансовий тоталітаризм». На його думку, інтернаціоналізація інформаційного простору більше сприяла не процесам національного визволення і розвитку, а навпаки, ослабленню культурного суверенітету й автономії, посиленню економічної та політичної залежності держав «третього світу», а останнім часом також і колишніх соціалістичних країн Центральної та Східної Європи.

Однак, на думку більшості вчених, Інтернет дозволяє радикально підвищити ефективність державного механізму як у швидкості обслуговування, так і в його ціні. Одним із прикладів може стати впровадження електронного уряду. В основі ідеї електронного уряду знаходиться подання про державу як про інститут, покликаний ефективно задовольняти насущні потреби суспільства. На думку В. Дрожжинова та А. Штрика, суть електронного уряду полягає у використанні віртуального простору для вдосконалення моделей надання послуг та підвищення ефективності функціонування органів влади та державних установ.

Політична комунікація в рамках концепції «електронного уряду» має кілька найважливіших напрямів:

G2G («government-to-government»), або обмін інформацією між різними державними службами, підрозділами та відомствами;

G2B («government-to-business»), тобто комунікація державних служб із комерційними та громадськими структурами;

G2C («government-to-citizen») – відносини між громадянами і державою.

Відповідно до цих напрямів, дослідники виділяють значні переваги в «електронних урядів» перед традиційними :

- а) зниження вартості транзакцій;
- б) підвищення обізнаності громадян про послуги та політику урядових органів;
- в) поліпшення використання баз даних;
- г) підвищення відкритості суспільства;
- д) удосконалення державного устрою.

Перші плоди реалізації ідеї електронного уряду породили в широких колах громадськості уявлення про те, що кінцевим результатом упровадження «електронного уряду» є еволюція сучасної представницької демократії в систему «електронної демократії». Вона, у свою чергу, передбачає використання персональних комп'ютерів та комп'ютерних мереж об'єднання інтересів громадян і прийняття рішень (шляхом наради і голосування).

Електронна демократія успішно розвивається в західній Європі та США за допомогою таких явищ, як комп'ютерне лобювання (використання комп'ютерних мереж у ролі інформаційного ресурсу для лобювання; прямий інформаційний тиск через комп'ютерні мережі; використання комп'ютерних мереж для приватного спілкування з особами державної влади або органів місцевого самоуправління), онлайн-голосування (участь громадян у виборчих компаніях у системі онлайн), формування кібер-партій (політичних Інтернет-партій, які не передбачають інституту формального членства в них).

Висновки

Отже, політична комунікація в інформаційному суспільстві має свої особливості: вона передбачає обмін політичною інформацією між учасниками політичної системи за допомогою технічних засобів зв'язку та у віртуальній мережі. Саме технічна революція стимулює розвиток нового формату суспільних зв'язків – «мережевого суспільства». Вирішальну роль у цьому процесі відіграє Інтернет. Він не тільки поширює інформацію і формує транскордонні потоки, але й виступає ядром створення нових технічних засобів зв'язку.

Позитивними проявами політичної комунікації в інформаційному суспільстві є становлення електронної демократії та, як наслідок, електронного уряду. Такі сучасні форми політичної участі громадян формують новий тип інтерактивної комунікації, яка характеризується високою активністю, гіпермобільністю та плюралізмом точок зору. Однак існує загроза використання сучасних технологій для встановлення режиму медіакратії чи «медіаімперіалізму», коли влада узурпує інформаційні ресурси у своїх руках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Gisela Goncalves `Political communication`. Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/327879415_Political_Communication
2. Громадська Н.А., Акетіна О.В. `Сучасні особливості політичної комунікації та її прояви в інформаційному суспільстві`. Режим доступу до ресурсу: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj73saZsqX3AhVIq6QKHRuyAEoQFnoECBwQAQ&url=http%3A%2F%2Fpolitics.chdu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F55595%2F51770&usq=AOvVaw2Nqvr3_NU97ntU7jQOzTv
3. Політична комунікація. Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Політична_комунікація
4. О. Заславська `Політична комунікація органів державної влади: теоретико-концептуальні аспекти`. Режим доступу до ресурсу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8028/1/ПОЛІТИЧНА%20КОМУНІКАЦІЯ%20ОРГАНІВ%20ДЕРЖАВНОЇ%20ВЛАДИ.pdf>

Пустільник Ілона Олександрівна - студентка групи П-196, факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ilonapustilnik@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук. Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Pustilnik Iona Oleksandrivna - student of group P-19b, faculty of management and information security, Vinnytsia national technical University, Vinnytsia, e-mail: ilonapustilnik@gmail.com

Scientific supervisor: **Kornienko Valeriy Oleksandrovysh** - Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences. Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: valkorney1958@gmail.com